

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ (УЧЕБНИК) „ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ И КОРУПЦИЈА“ ОД ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР ЃОРГИ СЛАМКОВ, ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр.1102-36/16 од 289. редовна седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 3.2.2026 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Олга Кошевалиска, редовен професор на Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, избрана во научната област казнено материјално право (5.05.00.03) и казнено процесно право (5.05.00.04), според меѓународната Фраскатијева класификација;

- д-р Елена Максимова, вонреден професор на Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, избрана во научната област казнено материјално право (5.05.00.03) и казнено процесно право (5.05.00.04), според меѓународната Фраскатијева класификација

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис (учебник) „Организиран криминал и корупција“ од вонреден професор д-р Ѓорги Сламков, наменет за студентите на прв и втор циклус студии на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип. По внимателно читање на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Правен факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот со наслов „Организиран криминал и корупција“ од авторот вонреден проф. д-р Ѓорги Сламков претставува универзитетски учебник наменет првенствено за студентите од прв циклус студии на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип. Содржината на учебникот е усогласена со наставната програма по предметот Организиран криминал и корупција, задолжителен предмет во осми семестар, модул Казнено право на Правниот факултет, со фонд од 120 часа (2+1+1). Учебникот според тематската структура и опфатот на материјата може да се користи и како релевантна литература за предмети кои се однесуваат на транснационалниот организиран криминал и на погорни циклуси на студирање.

Учебникот обработува исклучително актуелна и значајна проблематика која се наоѓа во фокусот на современите правни системи и меѓународната заедница. Организираниот криминал и корупцијата претставуваат сериозна закана за владеењето на правото, економскиот развој и демократските институции, па затоа нивното научно и систематско проучување е од суштинско значење за образованието на идните правници и за развојот на научната мисла во оваа област.

Податоци за обемот и структурата на ракописот: Учебникот со наслов „Организиран криминал и корупција“ од авторот вонреден проф. д-р Ѓорги Сламков е напишан на македонски литературен јазик, компјутерски обработен

текст, што овозможува лесно читање на презентираниот материјал. Учебникот е пишуван во А4 формат, со проред 1, со употреба на фонт Arial и големина на буквите 11, а маргините на страниците се 2,54 cm: top; left; bottom; right, а цитирањето е во АПА (APA) стил. Ракописот е напишан на вкупно 358 страници и е систематизиран во два главни дела со вкупно дванаесет поглавја. Првиот дел насловен како *Организиран криминал*, посветен токму на организираниот криминал, содржи пет поглавја, додека вториот дел *Корупција* ја обработува токму таа проблематиката и е конципиран во седум поглавја. Овој концепт овозможува јасна тематска поделба на материјата и постепено воведување на студентите во комплексните аспекти на современите криминални феномени. Користената литература е обемна со преку 500 референци и изобилува со домашна и странска литература, трудови со понов датум на издавање што одговара за учебник од оваа област, извештаи, обработени законски решенија и сл.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Проблематиката на организираниот криминал и корупцијата е предмет на интерес на бројни научни и стручни публикации во домашната и меѓународната литература, особено во рамките на криминологијата, казненото право и безбедносните студии. Во постојната литература можат да се сретнат дела кои одделно ги анализираат феномените на организираниот криминал или корупцијата, при што тие најчесто се обработуваат како самостојни теми или како дел од пошироки истражувања за современите облици на криминалитет и заканите за владеењето на правото. Сепак, релативно ретко се среќаваат публикации кои овие две појави ги третираат интегрално, во рамките на една систематизирана и методолошки структурирана учебна целина. Материјата која е опфатена изискува перманентно следење и постојано надградување на постојните сознанија со сознанија за нови појавни облици, *modus operandi*, како и преглед на адекватноста на постојните законски решенија. Ваквото следење на развојот на сериозниот криминал и на корупцијата може да даде изгледи за градење на адекватна криминална политика.

Во тој контекст, ракописот „Организиран криминал и корупција“ претставува корисен придонес во наставно-научната литература, бидејќи авторот ги обработува овие две тесно поврзани криминолошки и кривично-правни појави во единствен концептуален и аналитички рамки. Преку комбинирање на теоретски пристап, анализа на меѓународните стандарди и осврт на националната нормативна и институционална рамка, учебникот овозможува сеопфатен увид во современите форми и механизми на организираниот криминал и корупцијата. Со тоа, ракописот претставува оригинален труд, креиран врз основа на потребата од создавање на учебно помагало, кое од теоретски и од практичен аспект претставува корисно наставно помагало за изучување на оваа актуелна и комплексна област.

Краток опис на содржината: Ракописот со наслов „Организиран криминал и корупција“ од авторот вонреден проф. д-р Ѓорѓи Сламков претставува систематизирана научно-стручна обработка на една од најзначајните проблематики во современото кривично право, криминологијата и безбедносните студии. Учебникот е структуриран на јасен и логичен начин и опфаќа две главни тематски целини: организиран криминал и корупција.

Ракописот е поделен на два дела и содржи вкупно дванаесет поглавја, при што секое поглавје обработува конкретен аспект на проблематиката поврзана со организираниот криминал и корупцијата. Содржината е систематски изложена, со јасна научна и педагошка структура, што овозможува постепено и логично совладување на материјата.

Прв дел: Организиран криминал

Во првиот дел од учебникот се обработуваат основните поими, карактеристики и облици на организираниот криминал, како и неговото влијание врз современото општество.

Во првото поглавје со наслов *Поим и карактеристики на организираниот криминал* авторот се осврнува на дефинирањето на поимот организиран криминал и на неговите основни карактеристики. Во рамките на ова поглавје се анализираат различни дефиниции на организираниот криминал дадени во научната литература и во меѓународните правни документи, како и основните елементи што го карактеризираат овој вид криминал, како што се хиерархиската структура, постоењето на организирани криминални групи, стремежот кон финансиска добивка, употребата на насилство и корупција, како и транснационалниот карактер на овие активности. Во овој дел авторот прави и компаративна анализа на разликите помеѓу организираниот и традиционалниот криминал, со што се добива појасна слика за специфичностите на организираните криминални структури. Во рамките на истото поглавје се обработува и историскиот развој на организираниот криминал, почнувајќи од неговите рани форми во античките и средновековните општества, па сè до современите глобализирани облици на криминални организации. Авторот укажува на улогата на социјалните, економските и политичките фактори во развојот на организираниот криминал, како и на неговата трансформација во сложен транснационален феномен.

Во второто поглавје со наслов *Форми и структури на организирани криминални групи* се анализира организациската поставеност на криминалните организации. Авторот ги разгледува различните модели на организација на криминалните групи, како што се мафијашките структури, криминалните синдикати и транснационалните криминални организации. Посебно внимание е посветено на хиерархиската структура на овие организации, внатрешните правила и кодекси на однесување, како и механизмите преку кои тие обезбедуваат стабилност и континуитет во своето функционирање.

Во третото поглавје со наслов *Криминални активности поврзани со организираниот криминал* авторот дава детална анализа на најчестите и најпрофитабилните криминални активности кои се поврзуваат со организираните криминални групи. Во рамките на ова поглавје се обработуваат повеќе значајни области, меѓу кои недозволената трговија со дрога, трговијата со луѓе, шверцувањето мигранти, недозволената трговија со оружје, перењето пари, сајберкриминалот и трговијата со човечки органи. За секоја од овие криминални активности се дава преглед на нивниот историски развој, карактеристики и современи облици, како и на меѓународната правна рамка и институционалните механизми за нивно сузбивање.

Во четвртото поглавје со наслов *Последици од организираниот криминал врз општеството* се разгледуваат негативните ефекти што организираниот криминал ги има врз економијата, политичкиот систем и општествената стабилност. Авторот анализира како организираниот криминал влијае врз функционирањето на пазарната економија, врз финансиските системи и врз довербата на граѓаните во институциите. Исто така се укажува и на безбедносните ризици и закани кои произлегуваат од делувањето на организираните криминални групи.

Во петтото поглавје со наслов *Механизми на Северна Македонија за борба против организираниот криминал* се анализира националната законска и институционална рамка за борба против организираниот криминал. Авторот ги разгледува релевантните законски прописи, како што се Кривичниот законик, Законот за кривична постапка, Законот за спречување перење пари и финансирање тероризам и други специјализирани закони, како и институциите надлежни за откривање и гонење на организираниот криминал, меѓу кои Министерството за внатрешни работи, јавното обвинителство, судовите, управите за финансиска полиција и финансиско разузнавање и други специјализирани тела.

Втор дел: Корупција

Вториот дел од учебникот е посветен на корупцијата како значаен општествен и правен феномен кој има сериозни последици врз функционирањето на државата и институциите.

Во првото поглавје од овој дел со наслов *Поим и видови на корупција* авторот ги разгледува основните теоретски пристапи кон дефинирањето на корупцијата и нејзините различни форми. Се прави класификација на видовите корупција, при што се анализираат различни облици на коруптивно однесување во јавниот и приватниот сектор.

Во второто поглавје *Меѓународна правна рамка за борба против корупцијата* се обработуваат најзначајните меѓународни конвенции и правни инструменти во оваа област, како што се Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата, конвенциите на Советот на Европа, значајни директиви како и други меѓународни документи кои имаат за цел спречување и санкционирање на корупцијата.

Во третото поглавје *Тела за борба против корупцијата: надлежности и модели* се анализираат институционалните модели за спречување на корупцијата. Авторот ги разгледува различните модели на антикорупциски институции, нивните надлежности, како и условите за нивно ефективно функционирање.

Во четвртото поглавје *Причини за појава и ширење на корупцијата* се врши етиолошка анализа на факторите кои придонесуваат за појава и ширење на коруптивна практика. Авторот укажува на политичките, економските и социјалните фактори кои создаваат услови за развој на корупцијата, како и на улогата на институционалните слабости и недостатокот на транспарентност.

Во петтото поглавје *Клучни аспекти во спречувањето на корупцијата* се разработуваат механизмите и политиките за спречување на корупцијата, како што се интегритетот во јавниот сектор, транспарентноста, управувањето со јавните ресурси, системите за заштита на укажувачите и антикорупциските стратегии.

Во шестото поглавје *Последици од корупцијата* се анализираат економските, социјалните и политичките ефекти кои корупцијата ги остава врз општеството, како и нејзиното влијание врз економскиот развој, довербата во институциите и владеењето на правото.

Во последното, седмо поглавје „*Механизми на Северна Македонија за справување со корупцијата*“ се разгледуваат нормативните и институционалните механизми во националниот правен систем. Авторот ги анализира релевантните законски прописи и институции кои имаат надлежност во спречувањето и борбата против корупцијата, како што се Државната комисија за спречување на корупцијата, јавното обвинителство и другите надлежни органи.

На крајот од учебникот е дадена обемна листа на користена литература, која опфаќа релевантни домашни и странски научни извори, што дополнително ја потврдува научната заснованост и академската вредност на ракописот.

Методолошки пристап и научна вредност на ракописот: Ракописот „Организиран криминал и корупција“ се одликува со јасен и систематски научен пристап во обработката на предметната материја. Авторот користи повеќе научноистражувачки методи кои овозможуваат сеопфатна анализа на проблематиката поврзана со организираниот криминал и корупцијата, како сложени општествени и правни феномени. Во текстот се применуваат дескриптивниот метод, компаративниот метод, нормативно-правната анализа, како и аналитичкиот метод при разгледување на различните форми и појавни облици на криминалитетот. Посебна вредност на ракописот претставува комбинирањето на теоретскиот и практичниот пристап. Авторот не се задржува само на теоретско дефинирање на поимите и концептите, туку истовремено ги анализира и релевантните меѓународни правни акти, институционалните механизми и националната законска рамка која се применува во Република Северна Македонија. На овој начин се создава целосна слика за современите механизми за спречување и сузбивање на организираниот криминал и корупцијата.

Во методолошка смисла, ракописот се потпира на релевантна домашна и странска научна литература, како и на меѓународни правни документи, конвенции и стандарди кои имаат значајна улога во борбата против организираниот криминал и корупцијата. Ваквиот пристап овозможува проблематиката да биде разгледана не само од национален, туку и од компаративен и меѓународен аспект, што е од особена важност за разбирање на транснационалниот карактер на современиот криминалитет. Од научен аспект, учебникот претставува значаен придонес во наставно-научната литература. Тематиката е обработена на систематичен начин, при што се опфатени најзначајните аспекти на организираниот криминал и корупцијата, нивните појавни облици, причините за нивната појава, како и механизмите за нивно спречување и санкционирање. Материјата е изложена на јасен и прегледен начин, со логична структура и постепено надградување на знаењата, што го прави учебникот особено погоден за користење во наставниот процес. Со тоа се овозможува студентите полесно да ги разберат сложените аспекти на организираниот криминал и корупцијата, како и нивното влијание врз функционирањето на современите правни системи.

Оценка за исполнетост на условите за објавување на учебникот:

Врз основа на извршената анализа на ракописот „Организиран криминал и корупција“ од авторот вонреден проф. д-р Ѓорги Сламков, Рецензентската комисија констатира дека ракописот ги исполнува научните, стручните и педагошките критериуми предвидени со Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип. Ракописот претставува систематски структуриран учебник кој обработува актуелна и значајна проблематика од областа на организираниот криминал и корупцијата. Содржината е научно заснована, методолошки конзистентна и изложена на јасен и прегледен начин, што овозможува успешно користење на учебникот во наставниот процес. Материјата е обработена со користење на релевантна домашна и странска научна литература, како и со анализа на меѓународните стандарди и националната нормативна рамка во областа на борбата против организираниот криминал и корупцијата.

Со оглед на наведеното, Рецензентската комисија оценува дека ракописот ги исполнува условите за објавување како универзитетски учебник и го дава следниот

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на извршената рецензија на ракописот „Организиран криминал и корупција“ од авторот вонреден проф. д-р Ѓорги Сламков, Рецензентската комисија констатира дека ракописот претставува квалитетно и научно засновано дело кое обработува актуелна и значајна проблематика од областа на организираниот криминал и корупцијата.

Ракописот се одликува со јасна структура, систематичен научен пристап и соодветна употреба на релевантна научна литература и правни извори. Материјата е изложена на начин кој овозможува нејзино успешно користење во наставниот процес и придонесува за продлабочување на знаењата на студентите од областа на кривичното право, криминологијата и борбата против организираниот криминал и корупцијата.

Врз основа на изнесеното, имаме особена чест на Наставно-научниот совет на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да му предложиме учебникот со наслов „Организиран криминал и корупција“ од вонреден проф. д-р Ѓорги Сламков да го прифати и да дозволи негово објавување како универзитетски учебник.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Д-р Олга Кошевалиска, редовен професор, с.р.

Д-р Елена Максимова, вонреден професор, с.р.